

Nagy Tamás

Polgárságról

VISSZHANG - LXVIII. évfolyam, 6. szám, 2024. február 9.

Elovestam – többször is – az év végi számukban Gyáni Gábor remek, *Az arisztokrácia új fényben* című írását (2023/51–52., dec. 21.). Felmenőim által némileg érintettként kicsit vitatkoznék, pontosítanám két állítását. Azt írja: „Az utóbbi [mármint az arisztokrata dominancia, saját beszúrás] a központi hatalmat helyben képviselő főispánokon keresztül valósult meg.” Nos, a főispánoknak a vármegyékre szinte semmilyen befolyásuk nem volt! A tényleges gazdasági, közigazgatási stb. hatalmat választott, s mint ilyen erős kontroll alatti vezetőként kizárólag az alispán gyakorolta. A főispánnak „csak” közvetítő szerepe volt. Egyik elődöm, alispánsága után, elvállalta a főispáni kinevezést. Utódai, akik szintén alispánságig vitték, ezt a tényt önéletrajzukban „elfelejtették” megemlíteni. Említésre méltó az is, hogy azokban a vármegyékben, amelyek székhelyén érsekség vagy püspökség volt, erre a tisztségre annak vezetőjét kérték fel. Talán a leghíresebb képviselője ennek Esterházy Károly egri püspök volt. Tapasztalom, hogy a főispán, alispán, ispán fogalmak tartalma terén elég nagy a pontatlanság, kavarodás az embereknél.

A másik megjegyzésem a Péter Lászlóra történt hivatkozáshoz kapcsolódik, miszerint „...a dzsentriként nevesített valamikori nemesi középosztály” vette át a főbb hatalmi szerepeket. Nos, a dzsentri akkori legelfogadottabb jelentése olyan nemes, aki állami beosztást, funkciót vállalt. Ebben az értelemben az 1948-as kormányunk is ilyenekből állt.

De a lényegi hozzászólásom az, hogy ezt a réteget leginkább az elszegényedett nemesek alkották érthető megélhetési, gazdasági okokból.

Mint a legelején már említettem, Gyáni írását kitűnőnek tartom, nagyon fontos, mondhatnám, hézagpótló cikk.